

denne Ret bestaae for Lehnbesiddere, men jeg maa fremhæve, at, skjøndt Loven gaar ud paa at give Præmie, naar Godseieren sælger til Fæsterne eller disses Slægtninge, saa har jeg altid opfattet Loven af 1861 saaledes, at den tillige var en Præmie for Lehnbesidderne, uagtet de ikke kunde sælge til Andre end Fæsterne, saa at det bliver en Præmie for overhovedet at sælge. Da Medlemmerne af Udvalget og Forslagsstillerne ere enige i, at det er ønskeligt at faae Selveiendom fremmet, og jeg troer, at Bestemmelsen i Loven af 1861 om den 10de Gaard er et hensigtsmæssigt Middel dertil, finder jeg ikke, at man vil gavne eller virke til Selveiendoms Fremme paa Lehnsgodserne og hundne Godser, naar man nu strax ophæver denne Bestemmelse. Den ærede Debaterer fremhævede i sit nys holdte Foredrag, at Bestemmelserne i Loven af 1861 ikke havde virket tilstrækkeligt til Selveiendoms Fremme, og at der derfor kunde være Tøie til nu at hæve den, ialfald naar man gav Stjerne af de frie Godser en Frist indtil 1875. Men jeg maa dog bringe i Erindring, at ved Forhold som disse ere 10 Aar ikke noget meget langt Tidsrum, til at man kan bedømme, om en saadan Lovforanstaltning har virket, hvad man har ventet af den. Hertil kommer, at der i dette Tidsrum af 10 Aar eller rettere 9 Aar, siden Loven af 1861 blev givet, har været forskjellige Omstændigheder tilstede, som naturligen maatte standse Lovens Virkninger. Jeg skal saaledes bringe i Erindring, at Aaret 1864 var et Krigsjaar, og det var da ikke sandsynligt, at der vilde stee mange Salg under saadanne Forhold, og det maatte virke ikke blot i selve Krigsaaaret, men det maatte virke ogsaa i de følgende Aar. Det er naturligt, at saadanne Krigsforhold og politiske Forhold, som indtraadte her i Landet i 1864, maatte virke længere, end selve Krigen varede, paa at standse Salg, altsaa ogsaa være en Hindring for Lovens Virkning. Derefter kom den stærke politiske Bevægelse her i Landet, som knyttede sig til Spørgsmaalet om Grundlovsforandringen. Jeg troer ogsaa, at man maa erkjende, at under saadanne Forhold, hvor der var en saa stor politisk Bevægelse tilstede, vilde Lovens Virkninger ikke kunne komme til at

gjøre sig gjældende. Derefter da den politiske Bevægelse i Anledning af Grundlovsforandringen noget havde lagt sig, blev der, naar jeg ikke feiler, allerede i Efteraaret 1868 indbragt her i Thinget et Lovforslag om Evangsafløsning, som har gjentaget sig senere. Det er naturligt, at, naar Fæsterne see, at Lovgivningsmagten beskæftiger sig med saadanne Forslag, vil Lysten til at kjøbe ogsaa derved noget blive standset. Jeg troer derfor, at disse forskjellige Omstændigheder ved senere Overveielse ville være tilstrækkelige til at vise, at man ikke kan sige, at, fordi Loven af 1861 ikke har virket i større Omfang, end den har, der derfor ikke i Fremtiden kan ventes en større Virkning af den. Desuden er det jo ogsaa bekjendt, at der er solgt ikke ganske lidet Fæstegods i Tidsrummet siden 1861, uagtet disse forskjellige Hindringer, som jeg nylig har nævnt, have været for, at Kjøb kunde komme istand. Jeg troer derfor ikke, at det vil være rigtig nu at hæve den Præmie — for at bruge det Udtryk, som i Loven af 1861 er sat for Salg af Fæstegods. Jeg kan derimod gaae ind paa at hæve den, naar der er givet et bestemt Tidsrum, for at den endnu kan virke, naar det sættes i Forbindelse med, at den ikke hæves for de Godseiere, som ville sælge paa billige Vilkaar, saaledes som mit Endringsforslag under Nr. 30 bestemmer. Jeg skal dernæst for at følge den Orden, hvori Endringsforslagene ere stillede, omtale Endringsforslagene under Nr. 24 og 25. Endringsforslaget under Nr. 24 gaar ud paa ved Fæsteledighed at give Fæsterens Efterladte en vis — om jeg saa maa sige — Forkjøbsret eller en vis fortrinlig Afgang til at faae Fæstestedet i nyt Fæste, naar han vil give det, som findes at være billig Afgift, efter den Maade, hvorpaa dette Spørgsmaal om Billigheden skal afgjøres efter Forslaget. Jeg skal ikke videre gaae ind paa Enkelthederne af dette Forslag; blot skal jeg bemærke, at, naar der staaer, at, naar et Fæstested ved Fæsteledighed overlades til Brug til en Fremmed med Forbigaaelse af den sidste Fæsters Livsarvinger v. s. v., skal Godseieren være underkastet en Afgift til Statskassen, saa antager jeg dog, at det ikke skulde gjælde i det Til-